

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w odniesieniu do OSP i ZOSP RP

Działalnością pożytku publicznego jest działalność społecznie użyteczna, prowadzona przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych określonych w ustawie.

OSP i ZOSP RP są organizacjami pozarządowymi w rozumieniu ww. ustawy:

- 1) nie są jednostkami sektora finansów publicznych,
- 2) nie działają w celu osiągnięcia zysku,
- 3) są utworzone na podstawie ustawy.

OSP i ZOSP RP wykonują zadania należące do sfery zadań publicznych, określonych ww. ustawą: - art. 4 ust. 1.

- 1) ratownictwa i ochrony ludności, (19)
- 2) pomocy ofiarom katastrof i klęsk żywiołowych, (20)
- 3) upowszechniania wiedzy i umiejętności na rzecz obronności państwa, (17)
- 4) podtrzymywania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej, (3)
- 5) szerzenia kultury, sztuki, pielęgnowania tradycji. (13)
- 6) upowszechniania kultury fizycznej i sportu, (14)
- 7) krajoznawstwa oraz wypoczynku dzieci i młodzieży, (12)
- 8) ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego. (15)

Organy administracji publicznej prowadzą działalność w sferze zadań publicznych wymienionych ww. ustawą we współpracy z organizacjami pozarządowymi, odpowiednio do terytorialnego zakresu swoich organów, w formie:

- 1) zlecenia organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych określonych w ustawach,
- 2) wzajemnego informowania się o planowanych kierunkach działalności i współdziałania w celu zharmonizowania tych kierunków,
- 3) konsultowania z organizacjami pozarządowymi projektów aktów normatywnych dotyczących statutowej działalności tych organizacji.
- 4) Tworzenia wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym.

Współpraca, o której mowa odbywa się na zasadach: pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności.

Zlecenie realizacji zadań publicznych jw. łączy się z dotacją na realizację zadania lub dotacją na dofinansowanie realizowanego zadania, w ramach rocznego planu współpracy.

Ustawa jw. wprowadza możliwość odpłatnego wykonywania przez OSP i ZOSP RP usług z zakresu działalności pożytku publicznego. Statutowa działalność organizacji pozarządowych w części obejmującej działalność pożytku publicznego może być, bowiem, prowadzona jako działalność nieodpłatna oraz jako działalność odpłatna – art. 6.

Działalnością odpłatną pożytku publicznego jest działalność w zakresie wykonywania zadań należących do sfery zadań publicznych, w ramach realizacji przez organizację pozarządową celów statutowych, za którą pobiera wynagrodzenie. Dochód z działalności odpłatnej pożytku służy wyłącznie realizacji zadań należących do sfery zadań publicznych lub celów statutowych odpowiadających wykonywanej, odpłatnej działalności – art. 8.

Działalnością nieodpłatną pożytku publicznego jest świadczenie na podstawie stosunku prawnego usług, za które organizacja pozarządowa nie pobiera wynagrodzenia – art. 7.

Co do zasady statutowa działalność organizacji pozarządowej w części obejmującej działalność pożytku publicznego nie jest działalnością gospodarczą. Staje się nią działalność odpłatna ww. organizacji przynosząca zysk przy jednoczesnym wynagradzaniu osób fizycznych, wykonujących tę działalność na podstawie umowy o pracę i umów cywilnoprawnych – wyższym niż 1,5 przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw – art. 9.

Ww. działalność gospodarcza nie może się pokrywać z odpłatną działalnością pożytku publicznego – art. 9 ust. 3.

Ustawa jw. przewiduje konieczność wyodrębnienia rachunkowego każdej działalności pożytku publicznego i wolontariatu – art. 10.

Zlecenie realizacji zadań publicznych następuje w wyniku otwartego konkursu ofert. Powierzenie wykonania ww. zadań może też nastąpić w innym trybie, jeżeli dane zadanie można realizować efektywniej w inny sposób określony w odrębnych przepisach – tzn. w trybie ustawy o zamówieniach publicznych – zakup usług – art. 11.

Procedura zgłaszania, rozpatrywania, przyjmowania ofert jest bardzo szczegółowo unormowana ww. ustawą. Przypomina procedurę zamówień publicznych – art. 13 i następane.

Wzory ofert, ramowe wzory umów oraz wzory sprawozdań ma określać rozporządzenie właściwego ministra.

Organizacja pozarządowa uzyskuje status organizacji pożytku publicznego z chwilą wpisania do rejestru – Krajowego Rejestru Sądowego, w przypadku OSP i ZOSP RP – informacji o powyższym. Traci ten status z chwilą wykreślenia z Rejestru – z urzędu lub na wniosek – art. 22.

Wpis do rejestru warunkuje spełnienie wymagań określonych w ww. ustawie; łącznie wszystkich tam wymienionych – art. 20. Wykreślenie następuje z powodu utraty spełnienia warunków jw., nawet jednego.

Organizacja pożytku publicznego ma obowiązek sporządzenia rocznego sprawozdania merytorycznego ze swej działalności z podaniem do publicznej wiadomości, a także sprawozdania finansowego. Ww. sprawozdania organizacja jw. przekazuje właściwym ministrom – art. 23.

Organizacji pożytku publicznego przysługują, na zasadach określonych w przepisach odrębnych, zwolnienia podatkowe i inne, a także określone odrębnymi przepisami przywileje – art. 24.

Płatnik podatku dochodowego od osób fizycznych oraz podatku dochodowego zrychłałowanego, od osób fizycznych, może, na zasadach i w trybie określonym w odrębnych przepisach, przekazać 1% podatku obliczonego zgodnie z odrębnymi przepisami na rzecz wybranych przez siebie organizacji pożytku publicznego. Innymi słowy, obdarować w ten sposób można wiele organizacji pożytku publicznego, ale tylko w łącznej kwocie 1% podatku – art. 27.

Ustawa jw. wprowadza nadzór nad działalnością organizacji pożytku publicznego, który sprawuje właściwy minister, ale w stosunku do organizacji jw. działających w zakresie ratownictwa i ochrony ludności nadzór jw. sprawuje minister właściwy do spraw wewnętrznych.

Nadzór jw. dotyczy tylko prawidłowości korzystania z uprawnień określonych w niniejszej ustawie. Minister właściwy do spraw wewnętrznych dodatkowo nadzoruje realizację zleconych zadań publicznych.

Zasady ww. kontroli ustawa jw. reguluje bardzo szczegółowo – art. art. 28 – 34.

Ustawa wprowadza instytucję Rady Działalności Pożytku Publicznego składającej się z 20 członków, w tym 10 przedstawicieli organizacji pozarządowych i innych. Zadaniem Rady jw. będzie wyrażanie opinii oraz udzielanie pomocy, informacji i inne – art. 35.

Ustawa jw. reguluje nadto instytucję wolontariatu – art. art. 42 – 44.

OSP i ZOSP RP mogą korzystać w swojej działalności z pracy wolontariuszy i w tym zakresie są obowiązani stosować przepisy ww. ustawy. Do członków OSP przepisy o wolontariacie jw. mają zastosowanie tylko w zakresie nie uregulowanym przepisami ustawy o ochronie przeciwpożarowej.

Ustawa weszła w życie 29 czerwca 2003 r. z wyjątkiem art. 5 ust. 1 pkt. 1 i ust. 4, art. art. 11 – 34 oraz art. 35 ust. 2 pkt. 5, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2004 r.

czerwiec 2003 r.